

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 1. 2024, č. j. MSP-76/2024-OSV-OSV/2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2024, č. j. 8 A 12/2024 - 10,

t a k t o :

- I. Návrh na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V projednávané věci je řešeno zamítnutí žádosti žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce.

[2] Žalobce podal dne 31. 1. 2024 u Městského soudu v Praze žalobu, kterou se domáhal zrušení výše nadepsaného rozhodnutí žalovaného, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. 1. 2024, č. j. 40 Si 10/2024 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňové rozhodnutí se týkalo žádosti o poskytnutí informace podané podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“). Žalobce žádal o informace o tom, „*jak je možné, že os.Praha 2 jednak soustavně ignoruje mnou vznesenou podjatost, truto zamlčuje a činí před tuto důvodnou námitku úkony*“, „*kdo os.Praha 2 navedl k danému postupu a proč jste neučinil ve věci nápravu*“, zda-li je si předseda obvodního soudu vědom, že soudci, asistenti a vyšší soudní úředníci porušují své ústavní povinnosti a ústavní práva žalobce a nezávislost soudců, dále požádal o rozvázání pracovního poměru s paní Ch. a závěrem uložil obvodnímu soudu povinnost „*zajistit delegací věcí od os.Praha 2 pro podjatost tohoto*“

soudu“. Žalobce současně v žalobě požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

[3] Městský soud nyní napadeným usnesením zamítl žádost žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků (výrok I.) i návrh žalobce na ustanovení zástupce (výrok II.). Zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků soud odůvodnil tím, že žalobce nedostál své povinnosti tvrdit a doložit, že jeho majetkové poměry neumožňují úhradu soudních poplatků a městský soud si tak nemohl učinit dostatečně úplný obraz o jeho poměrech. Žalobce pouze doložil, že pobírá starobní důchod a příspěvek na živobytí, ohledně svého majetku však nesdělil a nedoložil nic. K výdajům žalobce doložil pouze doklad o platbě za energie. Městský soud uvedl, že u něj žalobce vede značné množství sporů, ve kterých odmítá uhradit soudní poplatek a lze se tak důvodně domnívat, že se v jeho případě nejedná o legitimní obranu jeho práv a zájmů, nýbrž smyslem je samotné vedení těchto sporů. Vzhledem k tomu, že městský soud dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nebyly splněny podmínky pro osvobození žalobce od soudních poplatků, nemohl mu být ani ustanoven zástupce. Navíc materie, která je předmětem napadeného rozhodnutí, není nikterak komplikovaná a žalobce byl schopen podstatné okolnosti vylíčit ve své žalobě.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá výše označené usnesení městského soudu kasační stížností, v níž současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Napadeným usnesením bylo stěžovateli upřeno projednání žaloby, a tedy ústavní právo dle čl. 36 a 38 Listiny základních práv a svobod. Dle stěžovatele Česká republika rezignovala na vymahatelnost práva.

[5] Stěžovatel uvedl, že vůči němu byl ze strany městského soudu spáchán podvod „*MS-Praha v čj. 32 C 141/2015, kdy advokátu a mně (stěžovateli, pozn. NSS) znemožnil účast u jednání, o řízení nás úmyslně nevyrozuměl a toto kryje vedení MS-Praha + MSp.*“. Dále poukázal na údajný podvod „*KS-Praha v čj. 44 Ca 22/08 ve vazbě na zákč.87/91 sb,které se bez mé viny pře mé nezměrné úsilí prokázalo až nyní žiji pod hranicí chudoby.*“.

[6] Vyjádření žalovaného nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti procesnímu usnesení o zamítnutí žádosti stěžovatele o přiznání osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009-144).

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti a návrhem na ustanovení zástupce. V usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu k závěru že „*stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]*“. V nyní projednávaném případě ovšem nebylo napadeným usnesením rozhodováno ve věci samé, a stěžovateli proto nevzniká povinnost soudní poplatek zaplatit.

pokračování

Nejvyšší správní soud proto o žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval. Závěry rozšířeného senátu učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát v uvedeném usnesení i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele: „*Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.*“ Zastoupení advokátem v tomto typu řízení tak není obligatorní. Nejvyšší správní soud se však dále zabýval otázkou, zda i přesto by v případě stěžovatele bylo zastoupení vhodné.

[8] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. může předseda senátu navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citovaného ustanovení vyplývá, že navrhopateli lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele, neboť po zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele prokázána. Ačkoliv je velká část argumentace stěžovatele ve vztahu k dané otázce irelevantní, lze z ní dovodit, čeho se stěžovatel domáhá. Dle stěžovatele jsou výroky I. a II. napadeného usnesení nesprávné, neboť městský soud měl jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce vyhovět. Kasační stížnost tedy splňuje veškeré zákonné náležitosti (byť je na samé hranici projednatelnosti). Nejvyšší správní soud na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise může nikterak komplikovanou otázku neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce plně posoudit a věcně o ní rozhodnout, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Ani stěžovatel v kasační stížnosti blíže nekonkretizoval, z jakého důvodu je ustanovení zástupce nezbytné k ochraně jeho práv. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

[10] Následně Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Institut individuálního osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., z něhož především vyplývá, že účastník může být zčásti a zcela výjimečně plně osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

[12] Smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením přístupu k soudu. Účelem osvobození od soudních poplatků naopak není odbřemenit nemajetné účastníky řízení ve všech soudních sporech, včetně těch, které opakovaně a soustavně vyvolávají, ačkoliv nemají zjevný dopad do jejich

životní sféry. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS.

[13] Břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně skutečností, které odůvodňují osvobození účastníka řízení od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro soudní řízení, tíží tohoto účastníka řízení (viz rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Je tedy na něm, aby rozhodné skutečnosti nejen tvrdil, ale i doložil. Městský soud v této věci dospěl k závěru, že se stěžovatelem předložené doklady jeví jako neúplné a není z nich možné získat přesný obraz o jeho finančních a majetkových poměrech. S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje.

[14] Stěžovatel ve formuláři k prokázání svých majetkových poměrů vyplnil pouze osobní údaje, počet osob v domácnosti, z jakého důvodu není zaměstnán, příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení a závěrem se odkázal na své podání ze dne 27. 2. 2024. Z tohoto podkladu tak vyplynulo pouze to, že ve stěžovatelově domácnosti žije pouze on a pes, a že pobírá starobní důchod ve výši 6 154 Kč a příspěvek na bydlení ve výši 1 267 Kč. K tomu doložil oznámení od Úřadu práce o zvýšení příspěvku na živobytí na uvedenou výši. Dále stěžovatel městskému soudu zaslal kopii dokladu starobního důchodu za období 24. 9. – 23. 10. 2023 a dále kopii platebního dokladu na částku 1 050 Kč za elektřinu a 3 660 Kč za plyn. Žádné další relevantní skutečnosti stěžovatel na výzvu městského soudu k doložení majetkových poměrů neuvedl.

[15] Stěžovatel tak městskému soudu neposkytl dostatečné podklady k tomu, aby tento soud byl schopen učinit si přesvědčivý obraz o jeho majetkových poměrech. Z doložených dokladů není vůbec zřejmé, jakým způsobem stěžovatel zajišťuje své bytové potřeby, jaké jsou jeho výdaje mimo plateb za energie, zda se na jeho výdajích podílí někdo další, zda vlastní nějaký majetek. Městský soud přitom v napadeném usnesení uvedl, že je mu z úřední činnosti známo, že stěžovatel vlastní nemovitosti. Městský soud stěžovateli poskytl prostor k uvedení okolností relevantních pro posouzení jeho majetkových poměrů. Ze spisu ovšem nelze dovodit, že by tomuto soudu měla být známa stěžovatelova kritická situace a ten pro její prokázání ani na výzvu neposkytl dostatek podkladů. Přesto, že stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že žije pod hranicí chudoby, ani v řízení před zdejším soudem svůj závěr nerozvedl a nikterak jej nedoložil. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s městským soudem, že neměl možnost řádným způsobem zhodnotit, zda stěžovatel zákonné podmínky pro osvobození od soudních poplatků naplňuje, a že stěžovatel nedostál své povinnosti řádně a úplně prokázat své majetkové poměry odůvodňující jeho právo na osvobození od soudních poplatků.

[16] Jak již bylo uvedeno výše, splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků představuje jednu z kumulativních podmínek, bez jejichž naplnění není soud oprávněn přistoupit k ustanovení zástupce z řad advokátů. Nejvyšší správní soud závěry městského soudu o nenaplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků potvrdil, nezbyvá mu než potvrdit také závěr o nepřistoupení k ustanovení zástupce z řad advokátů.

[17] S tvrzeními, která stěžovatel přdestřel v kasační stížnosti, se tak nelze ztotožnit. Městský soud neporušil základní práva stěžovatele, když nevyhověl jeho návrhům.

IV. Závěr a náklady řízení

pokračování

[18] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému nevznikly náklady nad rámec úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2024

JUDr. Radan Malík
předseda senátu